

رئیس سازمان بورس در گفت و گو با «ایران»:

بورس حرفه‌ای می‌شود

این روزها شاید صحبت از بورس چندان هم خوشایند به نظر نرسد اما نگاهی به اقدامات دولت سیزدهم برای سامان دادن به آشفته بازاری که به عنوان میراث دولت قبل بر جای مانده بود، افقی روشن را ترسیم می‌کند؛ اقدامات اصلاحی و تحولی انجام شده در یک سال گذشته بدون شک در سامان یافتن این بازار تأثیر گذار خواهد بود. با مجید عشقی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار درباره عملکرد یک ساله دولت در حوزه بازار سرمایه به گفت‌وگو نشسته ایم تا ببینیم بالاخره بورس چه می‌شود.

■ **بازار سرمایه‌ای که به دولت سیزدهم تحویل داده شد، چطور بود و برای بازگشت اعتماد و سرمایه مردم به بورس چه کردید؟**

با روی کار آمدن دولت جدید و به تبع آن پس از دو ماه تغییر مدیریت در سازمان بورس، شاهد یکسری ضعف‌ها و آسیب‌ها در بخش بازار سرمایه بودیم، نخستین آن از بین رفتن اعتماد عامه مردم بود، دومین چالش و ضعفی که وجود داشت، این است که تصمیمات خیلی سریع و بدون رویه خاصی تغییر پیدا می‌کرد. پیش‌بینی‌پذیری و ثبات در بازار به اشکال مختلف به خاطر سیاست‌های متغیر دولت قبل از بین رفته بود و همچنین اصلاحات لازم روی بخشی از دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها انجام نشده بود. همچنین ابهامات ساختاری که در اقتصاد وجود داشت، مزید بر علت شد که در نهایت با یک بازار متلاطم و غیر پیش‌بینی‌پذیر مواجه باشیم. بنابراین نخستین سیاست مدیریت جدید این بود که کارآمدی، شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری را به بازار بازگرداند.

موضوع دوم این است که ریزساختارهایی در بازار وجود دارد، که ملزومات فنی خود را می‌طلبد و باید با یک نگاه فنی و دقیقی برای رفع آن اقدام شود. از همان بدو شروع کار، این اصلاحات آغاز شد و برخی اصلاح رویه‌ها و روندها هم مانند ترویج سهامداری غیرمستقیم، شکست انحصار در مجوزها و ... هم در دستور کار قرار گرفت که تا حد بسیار قابل قبولی در مقایسه با ادوار گذشته پیشرفت کرده است.

■ **سال گذشته بسته حمایتی ۱۰ بندی دولت برای ساماندهی بازار سرمایه هم تدارک دیده شد، در این مورد توضیح می‌دهید که چه اقداماتی انجام شده است؟**

بسته حمایتی از بازار سرمایه با پیگیری‌های سازمان بورس در ستاد اقتصادی دولت به تصویب رسید و در بهمن ماه بود که توسط معاون اول رئیس جمهور به دستگاه‌ها ابلاغ شد، ۱۰ بند مهم و کلیدی داشت که برای نخستین بار بعضی از آنها به تصویب رسیده بود که شاید بتوان گفت مهم‌ترین بند آن ایجاد سقف ریالی برای نرخ سوخت صنایع و خوراک پتروشیمی‌ها بود. به واسطه بحران گازی اروپا و بعد از آن هم جنگ اوکراین و روسیه که موجب کاهش صادرات گاز اروپا شد، قیمت در کشورهای اروپایی جهش ۱۰ تا ۱۲ برابری را تجربه کرد.

نرخ‌گذاری گاز یک بحث منطقه‌ای است و وزارت نفت فرمولی را متناسب با چهار نرخ هاب جهانی و فروش داخل گذاشته بود که به تناسب اینکه در آن طرف نرخ‌ها به واسطه یک عامل بیرونی و غیراقتصادی یک جهش ۱۰ تا ۱۲ برابری کرده بودند، نرخ‌های داخل هم به شدت متلاطم می‌شد و به شدت بالاتر می‌رفت و آسیب غیرقابل جبرانی به صنایع می‌زد که با پیگیری‌های بسیار زیادی که سازمان انجام داد، سقف ریالی برای نرخ گاز گذاشته شد و فقط در همین فقره اگر آن سقف گذاشته نمی‌شد، امروز گاز صنایع شاید با نرخ معادل ۱۹ یا ۲۰ هزار تومان به دست‌شان می‌رسید اما اکنون این سقف زیر ۵ هزار تومان است. همین اختلاف قیمت باعث می‌شد که زیان چند صد هزار میلیارد تومانی به صنایع تحمیل شود و به جز تعطیلی بسیاری از صنایع و ... موجب می‌شد که شاخص کل بورس هم یک ریزش جدی را تجربه کند که با تصمیم پیش‌دستانه ای که گرفته شد این اتفاق رخ نداد. موارد دیگری هم در آن ۱۰ بند بود مانند اینکه پنج درصد مالیات سالانه شرکت‌ها کاهش پیدا کرد که معادل ۷-۸ هزار میلیارد تومان تزریق منابع به صندوق‌ها بود، بحث ارزهای اولیه ساماندهی شد و موضوع اختصاص منابع برای صندوق تثبیت و توسعه بازار بود که دنبال شد.

■ **در موضوع عادلانه کردن رویه‌ها چه اقداماتی انجام شد؟**

ما به جز عوامل بیرونی، عوامل داخلی را هم در بازار سرمایه پیگیری کردیم که یکی از اصلی‌ترین موضوعات که عدالت در معاملات را برگرداند، در موضوع ریزساختارهایی که اشاره کردم، نمایش حقوق مظنه

به همه فعالین بود که پیش از این پنج ردیف حقوق مظنه را افرادی که کد آنلاین داشتند می‌توانستند در نرم‌افزار خودشان ببینند، عمق دفتر سفارشات را افرادی که پشت استیشن‌های حرفه‌ای معاملاتی، معامله می‌کردند یا افرادی که از طریق کارگزاری معامله می‌کردند، فقط برای کارگزار قابل رؤیت بود و به هر حال یک بی‌عدالتی بود که برای اولین بار در دنیا کل اطلاعات به صورت رایگان در اختیار عموم قرار داده شد. در دنیا مرسوم است که یک یا دو ردیف اطلاعات و با نهایتاً سه ردیف را نمایش می‌دهند و الباقی، مستلزم پرداخت هزینه جداسازی است که طبعاً با هزینه‌های بالایی هم که اعلام می‌شود افرادی که مقداری خبره‌تر هستند، در معرض خرید این اطلاعات هستند اما در بازار سرمایه ایران این موضوع به صورت رایگان در اختیار همه قرار داده شد.

■ **موضوع بازگرداندن سود معوق سهامداران هم در این دوره انجام شد، در این مورد توضیح می‌دهید؟**

یکی دیگر از موضوعات چالش‌برانگیز، این بود که مردم فرضاً در ۱۰ یا ۲۰ شرکت سهام داشته باشند و تاریخ برگزاری مجامع و تقسیم سود شرکت‌ها متفاوت است، در این برهه ممکن است آن سهمی که مردم دارند، عدد خردی باشد و پیشتر از این، راه‌های پرداخت سود به فراخور هر شرکت متفاوت بود. ممکن بود شرکتی اعلام کند در طی سال فقط سه روز فرصت دارید به فلان بانک مراجعه کنید و در آن بانک هم منحصرأ باید حساب باز کنید و بعضاً پول را در آن حساب واریز می‌کردند و یا بعضاً نقدی پرداخت می‌شد. این موارد به صورت خیلی خرد مثلاً با ۵۳۶ تومان مواجه می‌شدند. این موارد چالش‌های جدی بود که مثلاً برخی شرکت‌ها اعلام می‌کردند برگه را پر و برای ما فکس کنید، برخی هم می‌گفتند که ایمیل کنید و هر شرکتی با یک روشی کار می‌کرد و این منتج به دو آسیب جدی می‌شد، نخست این که خیلی از سهامداران ممکن بود فراموش کنند سودی به آنها تعلق گرفته است و مشمول گذر زمان شود و دیگر اینکه شرکت، دیگر پاسخگویی لازم را نداشته باشد. این موضوع را از لحاظ قانونی دنبال کردیم که شرکت‌ها ملزم شوند منحصرأ از سامانه پرداخت سود سهام از طریق سجام اقدام کنند و ناشرین باید در آنجا ثبت‌نام کنند و هر سهامداری به فراخور کد ملی و شماره شبای که داده است، هرگونه سودی از هر شرکتی و هر حق تقدم استفاده نشده‌ای داشته باشد، منحصرأ از همین مسیر واریز شود.

■ **درباره ساماندهی سهام عدالت چه اقداماتی انجام دادید؟**

سهام عدالت به واسطه تصمیمات غلط گذشته کلاف سردرگم و پیچیده‌ای شده بود که در بدو ورود بحث تقسیم و پرداخت سودها را ساماندهی کردیم و از ناشران خواستیم که سودها را به صورت معین و مشخص و منظم به حساب متمرکز سمات واریز کنند و ما در همان لحظه مبالغ را به صورت یکجا برای مردم ارسال کردیم. در ادوار گذشته اگر خاطرتان باشد سود سهام عدالت در دو مرحله در زمان‌های نامشخصی یکی ۹۷ هزار تومان و یکی ۷۷ هزار تومان واریز می‌شد که جمعاً چیزی بالغ بر ۱۷۰ هزار تومان طی دو مرحله بود؛ اما امسال پیگیری شد که به

ویژنامه

بهر وقت
دولت

ایران

شهریور ۱۴۰۱